

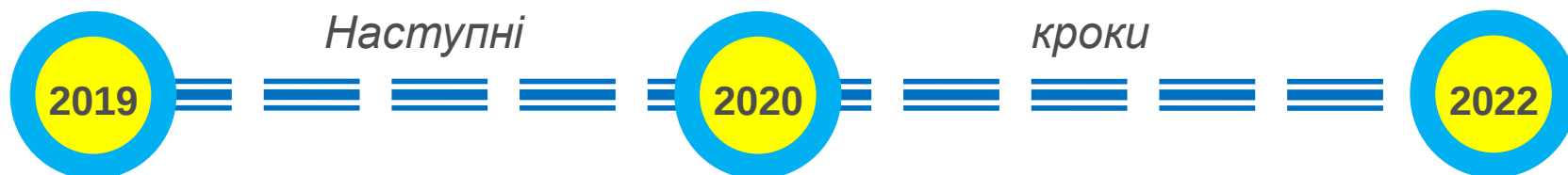
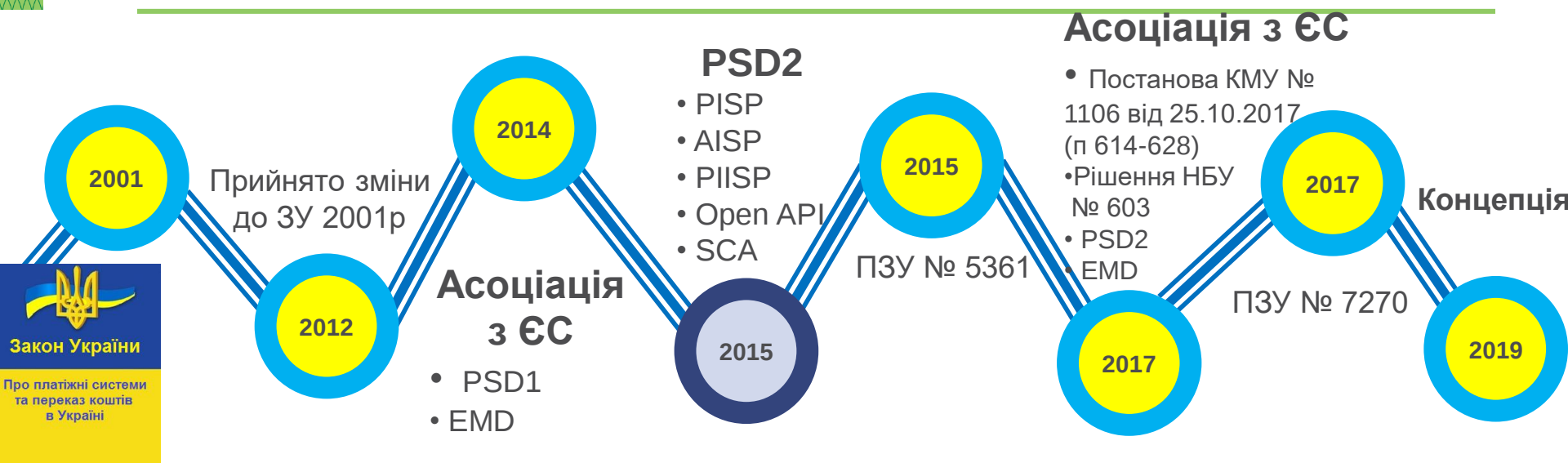
Національний
банк України

Концепція реформування платіжного законодавства України

м. Київ 16 грудня 2019 року

Передумови трансформації платіжного законодавства

2015

- Концепція Закону “Про платіжні послуги в Україні”
- Підготовка ПЗУ “Про платіжні послуги в Україні”
- Початок громадського обговорення

- Прийнято ЗУ “Про платіжні послуги”
- НПА НБУ та інших відомств
- Технічні умови / стандарти

- ISO 20022
- СЕП 24/7
- Миттєві перекази A2A
- Обмеження карткового Інтерченджа ?
- Посилена безпека платежів (SCA) 2
- Відкритий банкінг ?

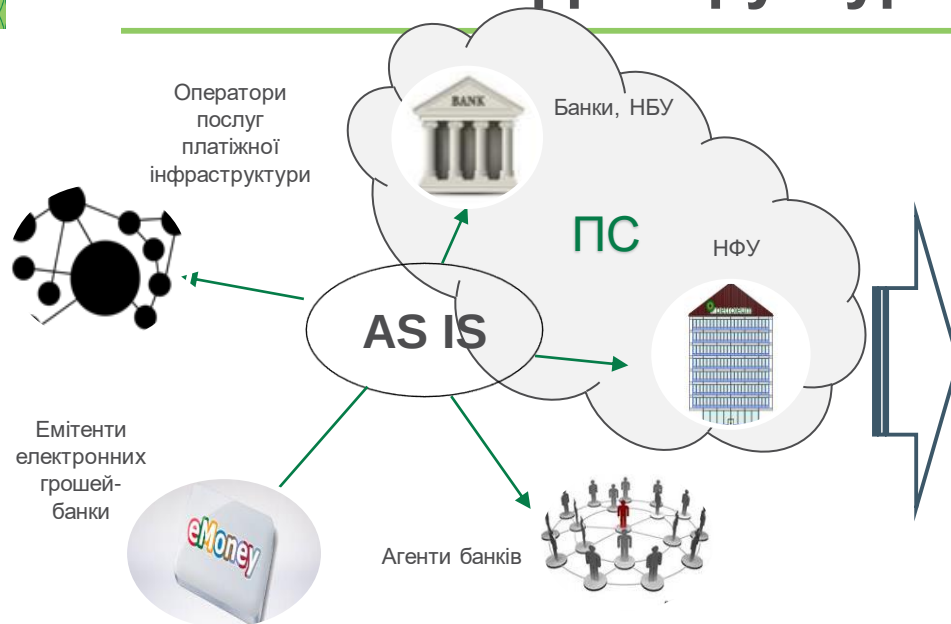
Дефініції, що використовуються у директиві PSD2 (1)

- **Account Servicing Payment Service Provider (ASPSP)** — банки та електронні гаманці, які надають клієнту платіжні рахунки. ASPSP зобов'язані надати інтерфейси, що дозволяють за згодою клієнта здійснювати платежі, ініційовані сторонніми постачальниками, і надавати інформацію про стан рахунку та історії транзакцій;
- **Payment Services User (PSU)** — клієнт платіжних послуг, який є фізичною або юридичною особою та використовує платіжну послугу ASPSP як платник, одержувача або у обох ролях;
- **Third Party Provider (TPP)** — авторизований постачальник послуг, який використовує інтерфейси ASPSP, розроблені відповідно до вимог PSD2, для доступу до рахунків клієнта, з метою надання інформаційних послуг, ініціації платежів і (або) перевірки наявності доступних коштів на рахунку;
- **Account Information Service Provider (AISP)** — TPP, що виконує функцію надання агрегованої інформації про один або кілька рахунків клієнта, відкритих в одному або декількох ASPSP;
- **Payment Initiation Service Provider (PISP)** — TPP, який виконує функцію ініціювання платежу за запитом клієнта щодо платіжного рахунку, що знаходиться у ASPSP. PISP не має право зберігати гроші клієнта на своєму рахунку;

Дефініції, що використовуються у директиві PSD2 (2)

- **Payment Instrument Issuer Service Provider (PIISP)** — ТРР, який виконує функцію перевірки наявності певної суми грошових коштів на рахунок клієнта; на свій запит PIISP отримує відповідь типу «Так / Ні»;
- **European Banking Authority (EBA)** — європейське банківське управління, що займається розробкою технічних стандартів (RTS) і рекомендацій (Guidelines) до PSD2. EBA регулює процес впровадження PSD2 в рамках Європейського союзу;
- **регулятор** — компетентний орган країни, що несе відповідальність і здійснює нагляд за процесом впровадження PSD2, забезпечення безпеки даних, авторизації або реєстрації ТРР і т.д .;
- **Strong Customer Authentication (SCA)** — аутентифікація, заснована на використанні двох або більше елементів, класифікованих як знання (те, що клієнт знає, наприклад пароль), володіння (то, що є у клієнта у володінні, наприклад мобільний телефон) і спадковість (те, чим клієнт унікально характеризується, наприклад відбиток пальця);
- **Dynamic Linking (DL)** — додатковий метод авторизації онлайн-платежів, який генерує код, заснований на сумі платежу та інформації про одержувача. Сума платежу, інформація про одержувача і авторизаційний код повинні використовуватися клієнтом для підтвердження платежу на стороні ASPSP;
- **electronic IDentification, Authentication and trust Services (eIDAS)** — законодавство Європейського союзу з видачі електронних сертифікатів

Платіжна інфраструктура

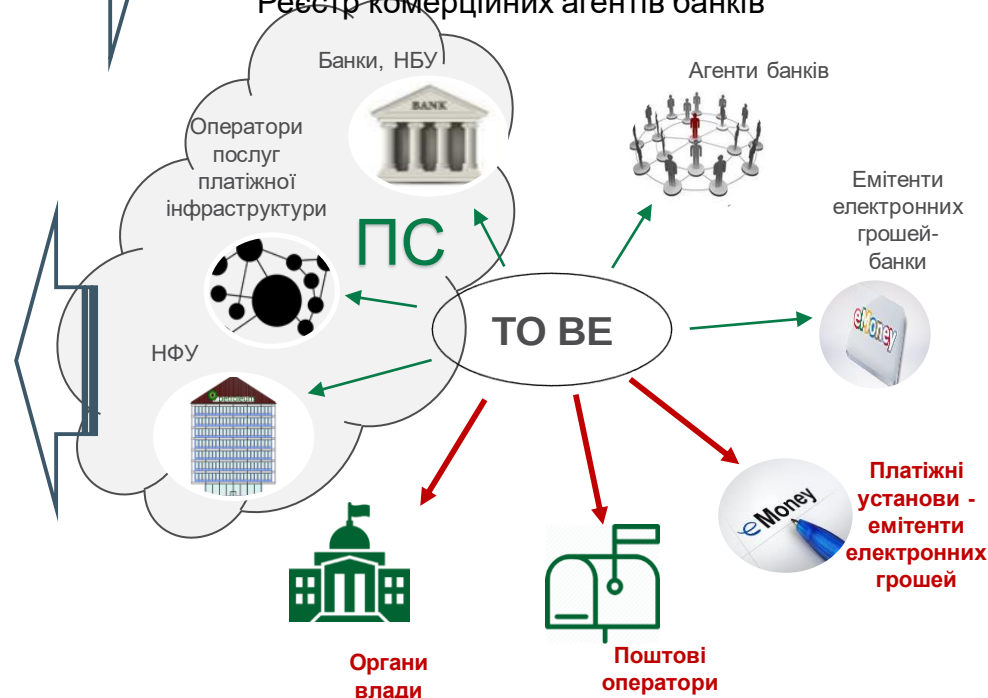

Розширення платіжної інфраструктури:

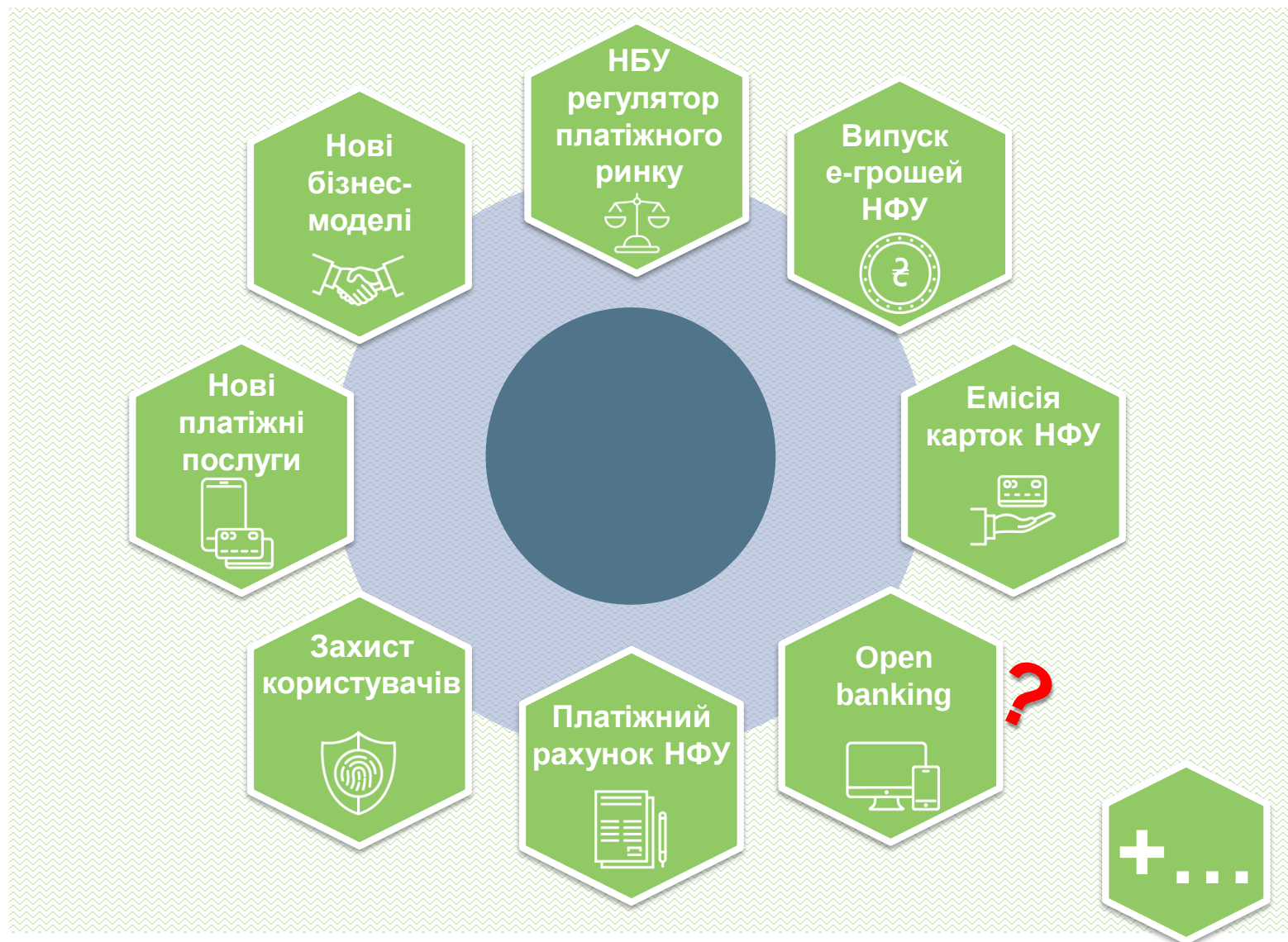
- *Нові надавачі платіжних послуг:*
 - платіжні установи (TPP)
 - платіжні установи-емітенти електронних грошей (TPP)
 - Поштові оператори
- *Єдиний Реєстр платіжної інфраструктури*

Відповідно до законодавства:

- Переказ коштів здійснюють: банки та їх агенти НФУ за умови обов'язкової участі у ПС
- Випуск ЕГ здійснюють лише банки
- НБУ веде 2 реєстри:
 - Реєстр платіжних систем, систем розрахунків, учасників цих систем та операторів послуг платіжної інфраструктури,
 - Реєстр комерційних агентів банків

Ключові зміни на платіжному ринку

Платіжні послуги

97+2

Фінансові послуги

- Послуги, що забезпечують внесення готівки на рахунок, в т.ч. відкриття та обслуговування рахунків
- Послуги, що забезпечують зняття готівки з рахунку, в т.ч. відкриття та обслуговування рахунків
- Виконання платіжних операцій (кредитовий переказ, дебетовий переказ, операції з ЕПЗ)
- Виконання платіжних операцій з переказу за рахунок наданого користувачу кредиту
- Емісія платіжних інструментів та/або еквайринг платіжних інструментів та операцій
- Переказ без відкриття рахунку
- Випуск та виконання платіжних операцій з електронними грошами, включаючи відкриття та обслуговування облікових записів е-грошей

Нефінансові послуги

- Послуга ініціювання платежу
- Послуга надання консолідованої інформації за рахунком

Постачальники платіжних послуг

Платіжні установи

Відкривають платіжні рахунки.
Надають всі види платіжних послуг:
фінансові (лише НФУ)
та інформаційні (фінансові або
нефінансові установи)

Банки

Установи е-грошей (НФУ)

здійснюють випуск та операції
з е-грошима. Відкривають
платіжні рахунки.
Мають право надавати всі
види платіжних послуг

Органи державної влади та місцевого самоврядування

Національний банк України

Поштові оператори

Відкривають платіжні рахунки.
Надають всі види платіжних послуг
без набуття статусу ФУ

Трансформація суб'єктів переказу коштів

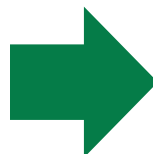
A

Надання платіжних послуг не вимагає від постачальника створення платіжної системи

ASIS

TOBE

Учасники платіжних систем

Постачальники платіжних послуг

НБУ

Банки

НФУ

Поштові оператори

НБУ

Банки

Платіжні установи (НФУ)

Установи е-грошей (НФУ)

Поштові оператори

Держ. органи

Б

Нові постачальники інформаційних послуг

Постачальник послуг з ініціювання платежу (PISP)

Надання консолідованої інформації за платіжним рахунком (AISP)

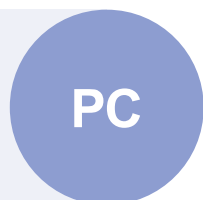
Трансформація платіжних систем в суб'єктів платіжного ринку

ASIS

Суб'єкти платіжного ринку

TOBE

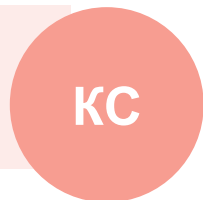
- Система міжбанківських розрахунків - СЕП НБУ
- СР за ЦП

- Система міжбанківських розрахунків - СЕП НБУ
- СР за ЦП - ? Розвиток і трансформація фондового ринку

Карткові системи

- Міжнародні
- Внутрішньодержавні

Міжнародні карткові системи / схеми ?

- Visa, MC, AMEX, UP

Платіжні сервіси

- ПТКС, ПНФП учасників РС (НФУ, агенти банків)

Платежі та розрахунки

Постачальники платіжних послуг (платіжна установа)

- Внутрішньодержавні грошові перекази, платежі та розрахунки
- Емісія карток
- Випуск е-грошей

Системи грошових переказів

- Міжнародні
- Внутрішньодержавні

Внутрішні операції

Внутрішні перекази

Операційні функції

Міжнародні системи грошових переказів

- WU, MG, RIO і т.п.

Оператори послуг платіжної інфраструктури

- Операційні
- Технічні
- Технологічні функції

Оператори послуг платіжної інфраструктури

- Технічні
- Технологічні функції

Переказ коштів VS Платіжна операція

Переказ коштів

Платіжна операція

Визначення

Рух певної суми коштів з метою її зарахування на рахунок отримувача або видачі йому у готівковій формі. Ініціатор та отримувач можуть бути однією і тією ж особою.

Дія, ініційована платником або від імені платника, або отримувачем, яка полягає у зарахуванні, знятті або переказуванні коштів незалежно від базових зобов'язань між платником та отримувачем.

Спільності

- Переказування коштів від платника до отримувача
- Виконання переказування коштів з рахунків користувачів (A2A) або без відкриття рахунків (БВР)
- Передбачає наявність ініціатора, який не є платником (власником коштів)

Відмінності

- Визначення, що сфокусоване на завершеному процесі A2A та БВР - переказів
- Обмежений перелік видів коштів, що є предметом плат.операції (гривня)

- Нейтральне визначення трьох можливих окремих дій при виконанні платіжної операції
- Відсутність чіткої прив'язки окремої дії до її виконавця (передбачає наявність надавачів- посередників)
- Широке визначення коштів, що є предметом платіжної операції
- Фокус на платнику та отримувачі як ключових суб'єктах платіжної операції

Ключові положення платіжного процесу

Відносини між користувачем та надавачем платіжних послуг

Платіжний інструмент

- Призначення ПІ – ініціювання плат.інструкції
- Може являти собою різні персоналізовані форм-фактори, узгоджені між користувачем та надавачем плат.послуг
- Приклади ПІ - ЕПЗ, плат. застосунки, система К-Б, плат.пристрої, розрах. док-ти та інше

Платіжна інструкція

- Може бути електронною, паперовою чи іншого виду (голос, відео)
- Форма та порядок надання визначається сторонами у договорі
- НБУ визначає обов'язкові реквізити плат.інструкції

Надавач платіжних послуг платника

Акцепт платіжної інструкції

- Надавач плат.послуг має акцептувати або відмовити користувачу у прийнятті кожної платіжної інструкції
- Виконання плат.операції без акцепту плат.інструкції заборонено (в т.ч. примусового списання)

Відносини між платником та надавачем платіжних послуг

Згода на виконання платіжної операції

- Надається платником до або після виконання платіж.операції
- Без отримання згоди, операція є неавторизованою, що тягне відповідальність для надавача плат.послуг
- Примусове списання не потребує згоди

Відносини між надавачами платіжних послуг (учасниками ПС)

Виконання платіжної операції

- Кредитовий переказ
- Дебетовий переказ
- Договірне списання
- Переказ БВР
- ЕПЗ – переказ
- Примусове списання *

Основні передумови Open API

- Платіжний рахунок має бути доступним on-line
- Інформація має передаватися захищеним каналом зв'язку (CSC)
- ASPSP має забезпечити або виділений TPP-інтерфейс взаємодії, або надати доступ до загального клієнтського інтерфейсу
- При автентифікації мають використовуватись персональні облікові дані клієнта, надані ASPSP
- Має застосовуватись SCA
- Має застосовуватись онлайн-ідентифікація TPP з боку ASPSP ч/з реєстр платіжної інфраструктури НБУ
- TPP-постачальник виконує тільки відповідний запит клієнта, не модифікує параметри платіжної операції, не зберігає та не використовує конфіденційні платіжні дані, не має доступу до клієнтських коштів
- TPP-постачальник не зобов'язаний мати договірних відносин з ASPSP
- Відносини TPP-постачальника з клієнтом мають регулюватись контрактом між ними

Вплив змін на платіжний ринок

платіжний ринок

- Наближення до Європейського регулювання
- Розвиток технологій & інновацій
- Подальший розвиток фін.інклюдії
- Розвиток альтернативних розрахунків (a2a)
- Зменшення собівартості 1 трнз
- Розвиток фінтек-банків / компаній
- Подальший розвиток cashless
- Співпраця з світовими платіжними брендами
- Відносно спрощений вихід на ринок
- Нові моделі взаємовідносин
- Доступ до бази клієнтів
- Інші платіжні організації

- Настороженість банків
- Перепрофілювання ринку
- Зміни потребують часу
- Бігтех
- Витрати на інноваційний розвиток
- Конкуренція з боку бігтек та світових гравців
- Легалізація
- Обмежений ринок

банки

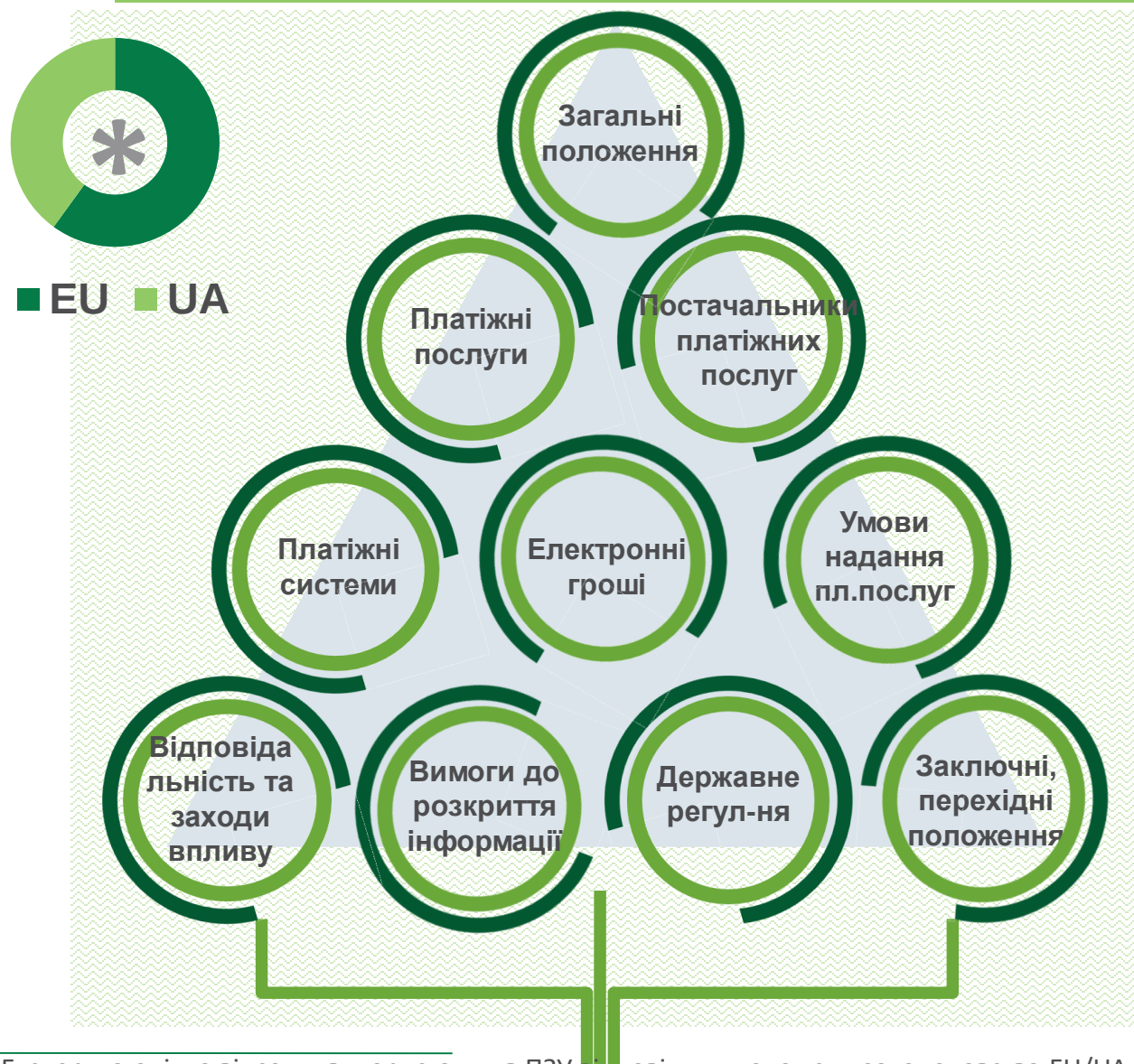
Партнерство з фінтех =

- Діджиталізація
- Зменшення опер.витрат на 1 трнз
- Додатковий транзакційний дохід
- Кастомизовані послуги

Конкуренція з фінтех =

- Додаткові витрати
- Втрата транзакційних доходів
- Часткова втрата клієнтської бази
- Міграція переказів з p2p до a2a
- Перерозподіл ліквідності

Верхньорівнева структура ПЗУ “Про платіжні послуги”

10
розділів

X
глав

>100
статей